Rostislav Iščenko: Oligarchický obsah “socialistických” majdanů

- CZ24 News | 8. září 2020

Majdanové technologie byly bezpočtukrát analyzovány a bezpočtukrát budou analyzovány, a pokaždé se v nich nalézá něco nového. Například, mnoho let existovalo rčení, že v USA nemůže být majdan, jelikož tam není velvyslanectví USA. Nikdy jsem ho nepokládal za správné (protože v USA je Státní departement, řídící všechna velvyslanectví), nicméně, dost přesně určovalo jednu z důležitých komponent majdanových technologií – vnější zasahování.

Ale majdan se v USA nakonec konal. Bez jakéhokoliv vnějšího vměšování. Stačily vnitřní rozpory. Tento fakt vyvrací tvrzení mnohých expertů, že bez vnějšího vměšování se majdan nekoná. Vždy jsem poukazoval na prioritu rozhodnutí, uskutečňovaných národními politiky (proto jedny majdany jsou potlačeny, a jiné vítězí), aniž by přitom byla popírána důležitost vnější podpory vzbouřenců. Ale na příkladu USA vidíme, že bez jakékoliv vnější podpory, pouze na základně vnitřního rozkolu se majdan (a je to právě majdan, nikoli revoluce, jelikož ani revoluční strana, ani revoluční třída v USA nejsou a o změnu systému vzbouřenci neusilují) stává trvalejším, rozsáhlejším a tvrdším než vše, s čím jsme byli doposud seznámeni.

Americký majdan mě přiměl vzpomenout si na rozpad SSSR. Tyto události rovněž měly zcela majdanový charakter, pouze byly více roztaženy v čase. Nelze říci, že by při rozpadu SSSR vnější zasahování chybělo úplně, ale bylo krajně rozporuplným a nehrálo klíčovou úlohu. Stačí si vzpomenout, jak při vystoupení v Kyjevě, 1. srpna 1991 (tři týdny před GKČP – Státní výbor pro výjimečný stav) tehdejší prezident USA George Bush starší velmi rozčaroval místní nacionalisty, když vyzval neničit SSSR a podpořit Gorbačova. Lze s jistotou říci, že tehdejší americká administrativa nebyla nadšená bělověžskými dohodami, prostě je přijala jako danou věc. Ale kdyby Gorbačov zavřel Jelcina, Kravčuka a Šuškeviče do vězení nebo je dokonce zastřelil u kremelské zdi, Bush by se také příliš nerozladil (tuším, že by byl dokonce rád). Rozpad SSSR je úplně na svědomí místních sil, které působily zcela majdanovými metodami a které dokonce ještě nevěděly, že za jedno a půl desetiletí technologie, které byly jimi intuitivně použity, budou nazvány majdanem.

Existuje ještě i jeden moment, který mě nutí se ostře negativně dívat na zveličování významu vnějšího vměšování při organizaci majdanů. Dobře si pamatuji, jak se v době gruzinského majdanu, který se konal rok před prvním ukrajinským, mnozí docela osvícení obyvatelé Kyjeva pohrdavě šklebili a prohlašovali: “u nás to není možné, my přece nejsme vznětliví horalové”. Neuběhl ani rok a většina prohlašujících s nadšením skákala na prvním kyjevském majdanu. Za další půl rok však titíž lidé, aniž by skrývali své zklamání z výsledků, říkali, že už nikdy se nevydají na majdan. Uplynulo deset let a, když si pečlivě narazili hrnce, se celým davem vypravili na druhý kyjevský majdan. Nyní jsou znovu zklamaní, ale, dojde-li k třetímu majdanu, vypraví se i na třetí.

Stejně donedávna Bělorusové čile prohlašovali, že u nich majdan není možný, jelikož oni nejsou Ukrajinci. Nyní ale říkají, že u nich je úplně jiný majdan a že výsledky budou jiné.

Žádnou vnější propagandou není možné vysvětlit toto odsouzené fatalistické směřování za “píšťalkou z Hamelnu”. Vnější vliv hraje důležitou, podstatnou úlohu jenom v těch případech, kdy majdan není s to sám paralyzovat vůli orgánů moci k odporu. Ale přitom orgány mají být ochotny podlehnout tomuto vnějšímu tlaku. Na příkladu posledních událostí v Bělorusku vidíme, že dost neduživý běloruský majdan pouze díky efektu překvapení mezi třetím a sedmým-osmým dnem opozice skoro zlomil vůli orgánů moci k odporu. Ale když se pomocí Ruska tuto vůli podařilo obnovit, žádný vnější

vliv už nehraje roli, jelikož Lukašenko, na rozdíl od Janukoviče, prostě ignoruje pokusy o západní vměšování, někdy dokonce úspěšně cení zuby (jako v případě se slibem, že přesměruje běloruský tranzit mimo litevské přístavy a zavře polské produkci, jež je po sankcemi, běloruské "okno do Ruska").

Můžeme poukázat na ještě jeden obecný rys všech majdanů: proti Miloševičovi, Ševardnadzemu, Janukovičovi a Lukašenkovi vystoupili prozápadní síly, vytvořené přece s jejich vlastní účasti, s jejich podporou, za účelem vyvážit (zmenšit) ruský vliv ve svých zemích, a tím snížit vlastní závislost na Rusku. Mimochodem, majdanové síly v USA jsou rovněž vypěstovány samotnými americkými politiky, kteří plodili v tučný letech infantilní marginály (hordy příživníků-darmošlapů), proto, aby americká veřejnost nepřekážela americké oligarchii uskutečňovat hegemonistickou zahraniční politiku, která vyžadovala nesmírné finanční náklady a která likvidovala ekonomiku USA.

Odkudpak se tedy objevují majdanové ideje? Proč značná část elity a obyvatelstva nejrůznějších států náhle s houževnatostí lumíků začíná směřovat k sebevražedným (bořícím nejen stát, společnost a ekonomiku, ale také celý areál živobytí daného národa) rozhodnutím?

Myslím, že pro vysvětlení je třeba si připomenout Marxe. Tvrdil, že kapitalismus směřuje k monopolům a že právě na nejvyšším stádiu monopolizace nastává ten moment, kdy v útrobách kapitalistické společnosti klíčí základy socialistické. V konečném důsledku zbývá, jako při buržoazní revoluci, prostě vyměnit úřady v už uzrálé pro novou formaci (jak ideově, tak i hospodářsky) společnosti. Přibližně jako ve Francii na konci 18. století, kde "starý řád" prakticky neměl podporu a padl téměř bez odporu, jelikož buržoazie už byla ekonomicky vládnoucí třídou a zůstávalo pouze uvést politickou nadstavbu do souladu s ekonomickou základnou. Stejným způsobem podle názoru Marxe už vzniklé ve společnosti kvazisocialistické vztahy v podobě ideální monopolizace (směřující k soustředění ekonomické moci v rukou jedno vlastníka) musí přivést k přechodu kontroly nad tímto vlastnictvím do rukou státu. To znamená ke vzniku systému státního kapitalismu, který se během svého dalšího rozvoje přemění na komunismus.

Co do metod přeměny na komunismus u Marxe končí relativně uspořádaná teorie a začínají jeho teoretické předpoklady o odumírání státu (proč?), zmizení peněz (proč?) atd., ale v tom, že kapitalismus během konkurenčního boje usiluje o vytvoření ideálního, jediného monopolu měl absolutní pravdu. Jako měl pravdu v tom, že tento monopol se tak či onak stává státním. Verze jsou zde dvě: buď stát znárodní monopol, jelikož přílišná ekonomická moc z něj dělá politického konkurenta státní byrokracie, nebo monopol privatizuje stát. Ale v obou případech s určitými druhořadými nuancemi se politická a ekonomická moc, jak to také musí být, slučují. V konečném výsledku však konkurence "ideálních" (nadnárodních) monopolů musí přivést k vytvoření jediného globálního státu, spojujícím totální ekonomickou kontrolu obyvatelstva s totální politickou kontrolou.

Nejsou žádné důvody se domnívat, že tento stát bude slábnout a "odumírat". Naopak, díky zániku vnější funkce (diplomacie, obrana, zahraniční obchod) se může zcela soustředit na regulování a zákony místních vztahů. Přitom je třeba mít na paměti, že jelikož to nebude stát "vítězného národa", ale stát vítězného monopolu (jak v případě znárodnění monopolu, tak i v případě privatizace státu se stírá hrana mezi státní byrokracií a zaměstnanci společnosti), pak nebude hájit zájmy národa, ale monopolů. Znamená to, že bude směřovat k maximalizaci zisků a minimalizaci nákladů. Verzí je zde hodně, od zavedení kastovního systému po umělé snížení počtu obyvatelstva a sejmutí ze státu všech sociálních funkcí. Některé z těchto verzí lze při troše snahy nazvat dokonce komunismem. Pouze se bojím, že se sotva budou líbit dnešním "budovatelům světlých zítřků", pokud budou mít v takovém systému žít.

Nyní se budeme věnovat majdanům. Kde k nim dochází? V jakých státech? Dochází k nim tam a tehdy, kde a když politická a ekonomická moc jsou připraveny k úplné koncentraci v jedněch rukou

nebo už jsou v nich prakticky zkoncentrovány. V okamžiku majdanu v Gruzii byl prezident tím, kdo rozhodoval, kdo má být oligarchou, a kdo ministrem. A on také mohl oligarchu změnit na žebráka, nebo přinutit jej opustit zemi. V okamžiku majdanu na Ukrajině "mladý tým" Alexandra Janukoviče koncentroval ve svých rukou kontrolu většiny ziskového oligarchického podnikání, v době, kdy Viktor Janukovič disponoval v podstatě neomezenou politickou mocí (parlament a vláda mu byly úplně podřízeny). Myslím, že o rozsahu moci Lukašenka nemá smysl hovořit. On sám tvrdí, že disponuje neomezenými pravomocemi, proto se prý obává je předávat někomu jinému, kdo nemusí být tak "schopný", jako je on.

Ale i v USA špička demokratů (a spíše konsensus levo-liberálních globalistů dvou stran) soustředila ve svých rukou takovou moc, že náhodou zvolenému alternativnímu Trumpovi se za čtyři roky nepodařilo v plné míře zajistit kontrolu nejen země, ale ani alespoň byrokratického aparátu.

Všude, kde proběhly majdany, máme co do činění s konfliktem vznikající totální moci spojujícího se státu a ekonomického monopolu, s pokusem ztrácejících moc skupin zastavit tento proces, ale ne obrátit ho nazpět, a přehrát situaci ve svůj prospěch – vyměnit osobnost nebo skupinu na špičce politicko-ekonomické pyramidy s ponecháním nedotknutelnosti základních prvků systému.

Samozřejmě, každý případ srůstání ekonomického monopolu a politické moci má své zvláštnosti, stejně jako majdany se navzájem nepodobají – nevyrábějí se na kopírce, ale pokaždé "tvořivě" přehodnocují ideu státního převratu, maskujícího se za lidovou revoluci. Odtud také jsou davy "upřímných protestujicích", "lidí s dobrými úmysly", všech, kdo nepřichází za peníze a vytváří krytí reálným bojovníkům a potřebný obrázek pro média, podporujících pučisty. Odsud však jsou i zrádci, kteří jsou u moci. Zdaleka ne všichni jsou podpláceni, někteří, dokonce mnozí, fungují zcela upřímně, ale i podplatit lze pouze toho, kdo je už morálně připraven zradit.

Společnost se setkává s reálným rozporem. Dosahující vrcholu oligarchický kapitalismus se dostává do etapy srůstání se státní mocí a koncentrace moci v rukou jedné rodiny nebo jedné finančně-politické skupiny. Monopolizace zasazuje úder malému a střednímu podnikání, a také zájmům konkurujících si oligarchických rodin. Majdan je možný v úzkém mezidobí, kdy monopolizace ještě nezasadila úder širokým vrstvám společnosti, dokud stát, který se stal firmou společnosti, nezačal ze sebe shazovat sociálku a jiné povinnosti, a také zatím nejsou úplně rozdrceny oponující oligarchické rodiny, zatím jsou schopny odporu.

V těchto podmínkách větší část společnosti zůstává pasivní. Dokonce i když celkově podporuje moc, je společnost už natolik odcizena od přijímání politických a ekonomických rozhodnutí, že upřednostňuje sledování televize nebo čtení na internetu, jak se orgány moci vypořádávají s pučisty (nebo jak se pučisté vypořádávají s nimi). Nicméně, oponující úspěšné skupině (která získala monopol na politickou a ekonomickou moc) oligarchické struktury jsou schopni vyvést do ulic dost velkou skupinu podpory, skládající se z těch představitelů malého a středního podnikání a pomocného personálu, co již pocítili ledové dýchání supermonopolu. Všichni tito lidé už vzniklým supermonopolem ztrácejí.

Jelikož moc v zemi se pokouší monopolizovat jedna z oligarchických skupin, je přirozené, že dav vychází do ulic s antioligarchickými hesly. V daném případě není důležité, zda křičí: "Janukoviči, odejdi!" nebo "Lukašenko, odejdi!", není důležité, zda se odvolávají na odmítnutí podepsat asociační dohodu nebo na to, že "my se sousedy a všichni moji známí pro něho nehlasovali, jak mohl zvítězit?". Reálný protest, mnohdy dokonce neuvědomělý, se formuje proti absolutnímu monopolu na moc, proti oné poslední etapě rozvoje kapitalismu, za ním má údajně vzniknout socialismus.

Praxe a zkušenosti ukazují, že zatím se jak v globální měřítku, tak i v měřítku jednotlivých zemí, jak oligarchickému kapitalismu, tak i státní byrokracii (Rusko, Čína) daří zabránit vzniku

supermonopolu.

V úspěšných případech formování byrokratické republiky se státní byrokracii zatím daří uměle udržovat potřebnou úroveň politické a ekonomické decentralizacie navzdory úporné snaze přirozeného kapitalismu o monopol. V daném případě jde o klasickou jednotu a boj protikladů. Na jedné straně, kapitalismus není možný bez konkurence, na druhé straně, přirozeným výsledkem každé konkurence je utváření monopolu. Pokud se státní byrokracii daří bránit absolutní monopolizaci politiky a ekonomiky a zachovat konkurenční prostředí (i když uměle), kapitalismus si zachovává potenciál rozvoje, a stát provádí silnou sociální politiku (aby měl možnost se opřít o lid v boji s trvale pokoušející se obrodit oligarchií). Tato rovnováha je však velmi křehká a, jak ukazuje smutná zkušenost SSSR, státní byrokracie na určité etapě ztrácí rovnováhu, takže místo zachování konkurenčního prostředí přechází k totální kontrole vytvářením vlastně oné monopolní politicko-ekonomické struktury, totálně kontrolující všechny sféry života. Je mimořádně neživotaschopná, třebaže na pohled i velmi silná (vždyť má všechno pod totální kontrolou) proto, že člověk (kterýkoliv člověk, dokonce hlavní majitel) je v této monopolní struktuře chápán, jako zbytečný článek výdajů.

Struktura, přirozeně, usiluje o minimalizaci lidstva. Ale také bez lidí žít nemůže, jelikož je zplozena a přirozeným pokračováním struktur, vytvořených k obsluze lidstva. Proto totalitní systémy nežijí dlouho. Zpočátku jsou dehumanizovány. Když prohlašují, že usilují o společenské blaho a staví proti němu blaho osobní, formují společenské blaho jako blaho státu, ve skutečnosti však je společenské blaho souhrnem milionů osobních blah. Abstraktní stát je struktura, nevyžadující povinnou přítomnost člověka. Proto zájmy státu nejsou totožné se zájmy člověka a společnosti, nýbrž tvoří pouze jednu ze stran rovnováhy zájmů (například, stát má vždy zájem na minimalizaci výdajů a zvýšení příjmů, společnost má zájem na kontrole svých členů, a jednotlivý člověk má zájem o maximální svobodu a také maximální sociální zabezpečení). Soustředěním se na zájmech státu, interpretovaných jako zájmy společnosti, se systém dostává do rozporu se zájmy všech a každého, načež se rozpadá.

Teoreticky ideální byrokracie v ideálním státu, vytvořeném ideální společností, skládající se z ideálních lidí, může zachovávat rovnováhu zájmů věčně, ale nic takového se nestává, jelikož člověk není dokonalý, ale on je základem všeho. Proto v určitém okamžiku nastává fatální chyba, stát se dostává do úpadku, z něhož jej, ostatně, lze dost rychle vyvést silami téže byrokracie (schopné napravovat chyby, znovu zde uvedu jako příklad Rusko a Čínu).

Druhá varianta odporu proti formování supermonolu je klasický majdan. Opoziční oligarchie, aby s úspěchem kladla odpor skupině, jež má obsazen monopol moci, přivádí do ulic lidi s antioligarchickými a dokonce socialistickými hesly (v dílčích případech to mohou být hesla nacionálně-socialistická, ale myšlenka sociální spravedlnosti a antioligarchického boje je přítomna určitě, v SSSR období perestrojky se transformovala do myšlenky boje s “privilegiemi stranokracie”, a v Bělorusku místní zbohatlíci, snící stát se oligarchií, křičí na Lukašenka ústy pouličního davu “Omrzel ses! Odejdi!”).

Vcelku není náhoda, že údernou sílu každého majdanu tvoří jak krajně leví, tak i krajně praví aktivisté. Jejich konkrétní poměr může být různý (konkrétní majdan může být levý, pravý nebo nacionalistický), ale radikálové obou stran jsou na majdanu přítomni vždy. Krajní leví a krajní praví – to jsou ony “nové politické síly”, jež odpovídají ideálnímu monopolu. Když dosáhl vrcholu, splynul do jediného nadmonopolu, oligarchický kapitalismus potřebuje totální kontrolu společností, je docela přirozené, že na moc si začínají činit nárok totalitní síly. Paradox majdanu spočívá v tom, že totalitní radikálové vystupují na straně bojujícího nadmonopolu oligarchické republiky, zatímco ideově a v souladu se zákony společenského rozvoje mají vystupovat jak spojenci a právní nástupci nadmonopolu. Tento protiklad se vysvětluje tím, že majdany jsou organizovány v raném stádiu vzniku nadmonopolu, kdy si politické síly ještě nestačily uvědomit své místo a své zájmy v novém světě. Ve

výsledku totalitní strany, místo toho aby dokončovaly utváření totalitního systému, nutí stát udělat krok zpět a demontovat nadmonopol ve prospěch konkurence několika oligarchických rodin.

Tato konkurence, ostatně, znovu vede k formování nadmonopolu, a znovu se jej pokoušejí demontovat pomocí majdanových technologií. Například, pro demontáž nadmonoplu, který Porošenko prakticky vytvořil na ruinách nadmonopolu Janukoviče, nebylo třeba dokonce přivést národ do ulic. Pravicoví radikálové (kteří si monopolizovali ukrajinské ulice a vytlačili z ní levicové radikály) pouze hrozbou majdanu zajistili "mírový" odchod Porošenka, upravený jako volby.

Pro posílení svých pozic se může opoziční oligarchie obrátit i k podpoře ze zahraničí. V posledních letech se geopolitická situace vyvíjela tak, že tato podpora byla opoziční oligarchii poskytována. Ale na situaci v Bělorusku vidíme, že pro vedoucí státy Západu už místní majdan není zajímavý (dokonce neprospěšný). Nemohou se jej zříci, ale dávají najevo, že zapojovat se do této polské avantýry nebudou. Nicméně běloruský majdan nikam nezmizí, dokonce i když bude nucen odejít do ilegality. Bude nabírat síly a znovu a znovu bude vystupovat proti Lukašenkovi (když nebudou provedeny slíbené reformy).

Jelikož je každý majdan organizován silami místní oligarchie (nebo, jako v SSSR nebo v Bělorusku, zájemci legalizovat se z řad zbohatlíků), pak i výsledek lze předvídat. Poté co je silami "rozhořčeného lidu" "krvavý tyran" svržen (může k tomu dojít za dva dny, dva týdny, dva měsíce nebo dva a více roky, ale proběhne to prakticky vždy, s výjimkou těch případů, kdy se režim transformuje na kompromisní a přebere u oligarchie antioligarchický program), vše se vrací na své místo. "Nová moc", "mladí reformátoři", "lidé z lidu" nejsou nic víc než týmem nového kandidáta na hlavu politicko-ekonomického monopolu. Načež oligarchie chystá nový majdan, s týmiž hesly. **A titíž lidé vycházejí do ulic s předpokladem, že tentokrát to vyjde.**

To by pokračovalo do nekonečna, ale každý následující majdan ničí stát, ekonomiku a společnost. Jak ukazují zkušenosti Ukrajiny, pro letální výsledek stačí dva majdany. Ale v principu nelze vyloučit, že někdo bude potřebovat i tři, i čtyři. Ale USA, zdá se, postačí i jeden.

Celkově je možné majdan charakterizovat jako grandiózní totální klam. Společnost a politické síly cestou prostoduché manipulace nutí vystupovat proti zákonům společenského rozvoje a svých vlastních zájmů. Majdan není kontrarevoluce, neboť se nepokouší vrátit se do minulosti. Majdan není revoluce, nedemontuje model oligarchického státu. Majdan je dnem sviště. Nutí společnost nepřetržitě prožívat tutéž etapu svého vývoje – předvečer přerodu oligarchické republiky na nadmonopol. V okamžiku jeho formování avšak majdan vrací společnost "k ránu téhož dne", kdy vítězné síly začínají formovat nadmonopol na úkor poražených.

Právě proto Rusko, které ovládá nekomplikované majdanové technologie, je může velmi zřídka použít. Zde vytvořená byrokratická republika je antipód, naprostý protiklad oligarchické. Spolupráce s oligarchickou republikou pro Rusko prakticky není možná – oligarchie bude vždy proti (z ideologických důvodů). Naopak, Moskva je objektivně zainteresována na dokončení procesu transformace oligarchické republiky (dost stabilní díky vyvažujicí ji konkurenci mezi oligarchickými rodinami o nestabilní nadmonopol), ztrácející vnější podporu oligarchických republik Západu a zranitelné pro deroucí se k moci vlastní pravicové a/nebo levicové radikály. V těchto podmínkách může Kreml nabídnout a zajistit to, co nabízí Bělorusku – mírovou transformaci nadmonopolu na byrokratickou republiku na způsob vytvořený v Rusku.

Moskva má zájem na pohybu vpřed, do neznámé budoucnosti, majdan však na věčné časy ponechává společnost ve známé přítomnosti a rychle vyvolává zahnívání a rozpad všech státních a společenských struktur.

Autor: Rostislav Iščenko

Přeložila PhDr. Vladimíra Grulichová